

**JAK SE MŮJ ŽIVOT
MŮŽE ZNOVU
ROZJASNIT**

POZVÁNÍ KE ZPOVĚDI
V EVANGELICKÉ CÍRKVI

KLAUS-PETER HERTZSCH

vydala:

c+ena
evangelická liturgická iniciativa

Jak se můj život může znovu rozjasnit
Pozvání ke zpovědi v evangelické církvi

napsal: Klaus Peter Hertzsch

Z německého originálu *Wie mein Leben wieder hell werden kann : eine Einladung zur Beichte in der evangelisch-lutherischen Kirche* přeložil Jakub Smrčka. Překlad prohlédla a jazykovou redakci provedla Olga Kolečková.

Pracovní sešit vydal Lutherisches Kirchenamt der VELKD z pověření církevního vedení VELKD (Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands)

Vydala COENA, Evangelická liturgická iniciativa v Praze v roce 2005

1. české vydání

copyright (c) Klaus Peter Hertzsch, VELKD

copyright českého překladu (c) COENA, Evangelická liturgická iniciativa; <http://coena.edunix.cz>

15. NA CO SE KONEČNĚ MŮŽEME SPOLEHNOUT

Není lehké žít a umírat v tomto našem světě, srovnat se s naší minulostí a budoucností, s našimi bližními i se sebou samými.

Církev má jedinečnou možnost nabídnout lidem Boží pomoc a dát jim příslib, že on zruší to, co bylo, a to, co přijde, učiní novým začátkem. Když jdeme ke zpovědi, vkládáme všechno do jeho rukou. Slyšíme jeho přátelský hlas a víme:

Jsme pozváni.

Jsme již očekáváni.

14. JAK POMÁHÁ SPOLEČENSTVÍ

Je však také možné, aby se taková zpověď nekonala jen mezi čtyřma očima, nýbrž abychom se jako členové křesťanského sborového společenství *v bohoslužbě společně* zaměřili na to co nás tíží a skličuje, co jsme jako jednotlivci ale též jako církve a jako lidstvo zmeškali, zanedbali, učinili a strpěli.

O můj osobní život tu půjde méně. O to jasněji se však ukáže, že s těžkostmi a pochybeními života nejsem na světě sám, ale že mám mnoho bratří a sester nesoucích stejná břemena jako já a Bůh je přesto miluje a přijímá stejně jako mne. Společně s nimi tak mohu znovu začít.

A když potom společně slavíme svatou večeři Páně, spojuje nás společenství hostiny zvláštním způsobem jako společenství osvobozených.

Budeme mluvit o zpovědi. Jsem si jist, že musíme začít úplně od začátku. Vždyť pro většinu z nás představuje zpověď něco zcela cizího, mnozí nevědí, co si s ní mají počít, nemají na ni žádný názor a odmítají ji. Přitom by se mohla stát naší významnou životní pomůckou. V čem spočívá, o tom má být řeč na následujících stránkách.

1. MUSÍM ZE SEBE

DOSTAT NĚCO VEN

Kdo má alespoň nějaké životní zkušenosti, ten ví, že je důležité, dokonce životně důležité, abych měl někoho, s kým mohu mluvit, a život se stává těžkým, ba dokonce nesnesitelným, když mi takový člověk schází. Nejde při tom jen o to, aby mi někdo něco vyprávěl, zásoboval mě nejnovějšími informacemi, poskytoval mi rady – na to mi stačí noviny nebo televize.

Jde především o to, aby mi někdo naslouchal, abych mu mohl povědět, co se mi stalo a co cítím. Někdy je to naprosto nutné. Zřetelně pociťuji: teď ze sebe musím něco dostat ven, něco, co mne trápí: zlé tušení, strach, pochybnost, pocit, že jsem něco udělal úplně špatně. Protože když se toho mé nitro nezbaví, pak to všechno ve mně bude dál pracovat. Nějakou chvíli to mohu potlačovat zábavou nebo zaměstnáním; ono se to ale pořád znovu vrací jako nějaký obtížný hmyz zalezlý pod podlahou

Proto můžu být vděčný, mám-li manželku nebo manžela, matku nebo otce, přítele či přítelkyni, nebo třeba i sousedku anebo známého, kteří jsou ochotni mně naslouchat a zajímají se o mě a o mé starosti.

13. KDY JE ČAS VYZPOVÍDAT SE

Také v evangelické církvi jsou lidé, kteří chodí pravidelně ke zpovědi, aby znovu vpustili světlo do svého života tam, kde se opět stmívá. Jiní chodí ke zpovědi, když zjistí: Teď jsem už zcela v koncích a opravdu potřebuji někoho, kdo mi pomůže zbavit se břemene nejen na povrchu, nýbrž i v temných hlubinách mého života.

Koneckonců je dobré, když si na tuto možnost vzpomeneme v těžké nemoci nebo v nebezpečí smrti; neboť umírání je poslední a nejosamělejší cestou, kterou musíme absolvovat, a je velkou pomocí, když s sebou nemusíme vláčet všechna břemena a úzkosti z našeho života.

12. CO NÁM KRISTUS SLÍBIL

V Novém zákoně nacházíme místa, na kterých je zaznamenáno, jak to výslovně určil: „*Kdo slyší vás, ten slyší mne*“ A: „*Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny*“ On sám nám k tomu poskytl příklad – „*Odpouštějí se ti tvé hříchy,*“ řekl malomyslným a těm, kteří hledali pomoc, a tím začalo uzdravení jejich životů. Martin Luther proto o zpovědi říká: „Proto je třeba, aby sis stěžoval nad svou bídou, aby sis nechal pomoci a učinil radostnými své srdce i mysl.“ Zpověď je vážná událost; dává však radost. Co bylo temné, to se rozjasní.

2. KDE MOHU NAJÍT TOHO, KDO MI BUDE NASLOUCHAT

Kdo patří ke křesťanské obci nebo s ní udržuje kontakt, má možnost najít právě tam takové partnery či partnerky k rozhovoru. Během doby se tam lidé dobře poznají a získají vzájemnou důvěru.

V křesťanské obci (tedy v místním sborovém společenství) jde však o víc než jen o vzájemné sympatie a důvěru: Tady se scházejí lidé, kteří se snaží o to, aby spolu vycházeli v Duchu Ježíšově a podle jeho příkladu. Je mnoho biblických příběhů, v nichž se vypráví o Ježíšovi, jak rozmlouval s lidmi: se ženou u studny, s členem synedria v noci, se svými učedníky na cestách. Jsou tu zprávy o tom, jak pozorně dokázal naslouchat a jak všímavým byl vůči lidem v nouzi, vůči jejich nemoci, obavám, bezvýchodnosti, a jak jim od nich dokázal odpomoci.

Od té doby se křesťanská obec pokouší co možná nejvíce jej napodobovat, držet se jeho příkladu, pomáhat lidem v jeho jménu, když se jim snaží naslouchat jeho uchem, vidět jeho okem jejich bídu, pomáhat jim překonávat jejich nouzi jeho slovy. Vždyť křesťané byli a jsou přesvědčeni, že to on sám je přítomen svou účastí tam, kde tohle všechno konají.

Tak se stala církev Ježíše Krista místem, kde mohu vyslovit, co mne tíží, kde to mohu odložit, kde se toho mohu zbavit.

3. KOMU MOHU DŮVĚŘOVAT

Ze zkušenosti víme, že o mnoha věcech se můžeme poradit v určité skupině lidí.

O těch nejtěžších a nejosobnějších věcech bych však chtěl raději mluvit s jediným člověkem mezi čtyřma očima. Může to být někdo v místním sborovém společenství, kdo je mi obzvláště blízký anebo k němuž mám zvláštní důvěru, neboť Kristus slíbil, že bude působit ve všech lidech, kteří jsou pokřtěni v jeho jméno.

Vždycky ale můžu přijít také za farářkou nebo farářem. Patří k jejich povolání, aby byli k takovým rozhovorům stále připraveni. Mají vzdělání, které jim při tom pomáhá, především však jejich úřad je zvláštním způsobem zavazuje a pověřuje úkolem, aby jménem celé církve a to znamená v posledku jménem Ježíšovým, jménem Božím naslouchali, mluvili a jednali. To je také základem zpovědi a právě zde je pro zpověď to správné místo. O co při ní jde?

11. JAK ZPOVĚĎ PROBÍHÁ

Pro průběh zpovědi existují různé formy:

Může být spojena s podrobným rozhovorem o mém životě. Můžeme se společně modlit za Boží pomoc. Můžeme číst a poslouchat texty bible, které hovoří o vnitřní tísní a osvobození pomocí Boží. Můžeme také chvíli tiše sedět vedle sebe a přemýšlet o věcech.

V každém případě je však nezbytné,

aby vše probíhalo mezi čtyřma očima a za přísného dodržování zpovědního tajemství,

abych měl příležitost, vyslovit vše, co mě skličuje, tíží, co mi leží na srdci, co mě odděluje od Boha a také od lidí,

abych z hloubi svého srdce řekl: „ano, mám možnost se od toho všeho osvobodit“,

aby mi ten či ta, s nimiž hovořím, jasně a jednoznačně zvěstoval odpuštění mých hříchů, osvobození od veškeré mé tísně, Boží „ano“.

Člověk, s nímž hovořím, toto může učinit. Neboť jak víme, Kristus sám dále působí ve své církvi, sám naslouchá ušima těch, které k tomu pověřil, a sám jim vkládá do úst to, co oni jeho jménem druhým zvěstují.

10. JAK SE ZPOVĚDÍ ZAČÍT

V praxi to vypadá tak, že se obrátím na farářku nebo faráře – může to být i člen místního sborového společenství pokud je k něčemu takovému ochoten, je toho schopen a cítí se k tomu být povolán* – a požádám, abych se mohl vyzpovídat.

Přítom je důležité abych věděl, že každý zpovědní rozhovor podléhá *zpovědnímu tajemství*, které je uznáváno i státem: O tom, co v takovém rozhovoru sdělím, se nikdy nedoví žádný jiný člověk, církevní nebo veřejný orgán, policie nebo vyšetřovací soudce. Farář či farářka mají právo a bezpodmínečnou povinnost odepřít v takovém případě výpověď. Na to se mohu spolehnout. Pokud jsem se zvláště silně zapletl a nevím, jak z toho ven, je zpověď často jediná a poslední možnost, kdy o tom mohu svobodně a otevřeně hovořit, a tak se zbavit dusivého břemene.

Při vlastní přípravě na zpověď lze najít pomoc a orientační body v mnoha biblických pasážích, jakými je např. desatero přikázání (Ex 20), Ježíšova blahoslavenství (Mt 5) nebo texty apoštola Pavla o lásce (1K 13,4-7) či o životě z Ducha sv. (Ga 5, 16-26).

*dle českých zákonů jsou z právní povinnosti ohlášit spáchaný trestní čin vyvázání pouze všichni ordinovaní a nově také všichni presbyteri či presbyterky (pozn. překl.)

4. CO TRÁPÍ MÉ NEJHLUBŠÍ NITRO?

Při těchto rozhovorech ve jménu a z pověření Ježíšova nejde jen o obecné poradenství a společné řešení problémů, přestože i pro ně může být místní křesťanská obec (sborové společenství) nebo fara vhodným místem. Pro tyto otázky tu však přece jsou i jiní, v mnoha případech dokonce povolanejší: lékaři, psychologové, odborní poradci.

V církvi však jde o něco docela jiného a nezaměnitelného. Církev to nazývá „péčí o duši“ (něm. Seelsorge). „Duši“ se míní nejniternější jádro člověka, ona nejhlubší oblast jeho podstaty a bytí, v němž musí sám se sebou vycházet, kde přebývá jeho nejtajnější obavy a touhy, kde číhá nejhlubší osamocenosť a myšlení je věčnou samomluvou, kde jsem jakoby uvězněn se svým vlastním já, i když mi způsobuje utrpení.

Bible hovoří na mnoha místech o této nejhlubší a nejspodnější oblasti lidského života a ví také o zmatku a častém mučivém napětí, o nepokoji a bezmoci, které v této hlubině našeho života přebývají. Neboť „srdce je“, říká bible ve svém poetickém jazyce, „nejúzkočnejší ze všech věcí a převrácené“.

Toto všechno si samozřejmě v každodenním shonu či ve šťastných obdobích našeho života sotva uvědomujeme.

Teprve když v kritických životních situacích začneme hlouběji dumat o životě anebo když na nás

pomalou doléhá nebo nás náhle přepadne pocit, že se nám již nedaří zvládat životní problémy, teprve potom se v nás dostává zřetelně do pohybu tento temný svět a my se ptáme sami sebe, jak se s tím máme vypořádat. Pak už však také bývá nejvyšší čas.

9. CO MI ZPOVĚĎ PŘINÁŠÍ

Zpověď mívala v dřívějších dobách jiné formy, které by nám dnes již byly cizí. V historii byla také nechápána a zneužívána, a tak si získala špatnou pověst. V římsko-katolické církvi má mnohem pevnější místo nežli u nás, proto je mnohými vnímána jako něco „typicky katolického“.

To vše však nemění nic na tom, že je nám tu dána příležitost a velká pomoc, abychom se od toho, co nás tísní a znejišťuje, mohli skutečně osvobodit a získali to, po čem toužíme: jasnost a pokoj pro náš život.

8. JAK SE MŮJ ŽIVOT MŮŽE ZNOVU ROZJASNIT

Pak máme skutečně nové východisko a všechny problémy našeho života a našeho umírání se ukazují v jiném světle, lze k nim přistupovat nově, již nejsou beznadějně.

Toto osvobození od temnoty v hlubině našeho života přestává být věcí našich dobrých předsevzetí nebo našeho budoucího snažení, nýbrž je to *věc Boží*. On to chce učinit, když jej o to prosíme. Zakusit toto osvobození Boží dobrotou, mít je přislíbené a přiznané, k tomu slouží zpověď.

5. CO NÁM BIBLE ŘÍKÁ O NÁS SAMÝCH

Bible zná něco, co nám zpravidla není zřejmé a co nám proto musí být řečeno. Právě v těch nejhlubších základech našeho bytí, v těch úskočných a převrácených srdcích je zdroj určující způsob, jakým vedeme svůj život, trávíme své dny, jednáme v tomto světě, způsob, jakým se stavíme k Bohu a k bližním.

A nechceme-li si nic nalhávat, pak si dobře uvědomujeme, že bychom vlastně měli být jiní než jsme. Jsme sice odhodláni konat to, co je dobré, správné a člověku prospěšné, a přesto v tomto svém předsevzetí selháváme tak často, že mnozí již ztratili dokonce odvahu již k pouhým dobrým předsevzetím.

Apoštol *Pavel* říká o vlastním životě: „Nepoznávám se ve svých skutcích; vždyť nedělám to, co chci, nýbrž to, co nenávidím.“

Nikomu z nás se nevede jinak než jemu. Trpíme tím, musíme nést následky, a přesto nevíme, jak bychom to měli změnit.

6. KDE TKVÍ KOŘEN ZLA

Pro tento stav má Bible jediné slovo. Nazývá jej „hříchem“.

Tím se tedy myslí ještě něco jiného než jak je tento pojem běžně chápán. Samozřejmě přitom jde i o naše každodenní konání, o všechno to, čím jsme našim bližním ukřivdili a uškodili, v čem jsme je obelhali, zklamali, nechali „na holičkách“, o všechno, čeho dnes litujeme a co bychom rádi vrátili zpět. Ale to vše není hřích sám, nýbrž to jsou již jeho nutné důsledky. Hřích je spíše stínem v oné hlubině mého bytí, tam, kde leží původ mého života a mého vlastního já, kde máme co do činění se Stvořitelem a Pánem veškerého života – s Bohem. Ten, který nám daroval život, se ptá: Jak jsi s ním naložil?

7. CO VLASTNĚ ZNAMENÁ SLOVO „HŘÍCH“

Martin Luther říká: Přesně vzato, jsou dva prvotní hříchy, z nichž jsou odvozeny všechny ostatní: *Pýcha a zoufalství*.

Pýcha: že o sobě samých smýšlíme příliš vysoko, domníváme se, že nejsme odkázáni na Boží pomoc a tak již předem programujeme své ztroskotání.

A *zoufalství*: že smýšlíme o Bohu příliš nízko, nemáme v něj žádnou důvěru, a tak brzy dospějeme k bodu, kdy si myslíme: vždyť to všechno nemá žádný smysl.

Úskočné a převrácené je naše srdce.

Jestliže nás nyní skličuje naše selhání, nespravedlnost, kterou jsme se provinili anebo kterou jsme připustili, pak má rozhodující význam, aby vše, co jsme udělali špatně, bylo uchopeno u samotných kořenů, aby naše já bylo stále znovu osvobozováno od sebepřeceňování a zoufalstvím nad sebou samým.

To se děje, když v Božím jménu zazní: „Odpouštějí se ti hříchy. Jsi volný.“